

Brev fra Enerhauen

Av Helge Bergland

Sju år for Rakel

Johan og Eline Myra hadde tre pene døtre. Det blei rolig i rekkene på Nordre Trømborg søndagsskole da de tre trippet inn, nette i klea og blide og likanes. Det var nesten usannsynlig at tre så pene jenter skulle vokse opp under samme tak, og de stolte foreldre innkasserte smiger og lovord fra den ganske grend.

Agnes var eldst, mørk i håret, alvorlige øyne og et smil som kunne smelte forsamlinger av barnehatere. Rakel, den mellomste, var en lyslett Synnøve Solbakkentype, som særlig de gamle kællene fant som sitt ideal. Ruth, den yngste, mørk som storesøster, og så yndig at selv Lytomt'n fikk tårer i aua og mista tråden.

Jeg hadde selvsagt på et tidlig stadium truffet mitt valg. Jeg var sju år,

Helge Bergland med familie, hans kone Solveig, og sønnen Hans Petter. Fra Enerhaugen 1976. Foto utlånt av Jorun Garseg

og Agnes var reint for gammel, reine peppermøa. Ruth var bare en liten jentunge som ikke hadde lært å snyte seg med lommekle engang. Nei, det måtte bli Rakel, syv år i mai og jeg i juni, stort bedre kunne det ikke passe. Når jeg ble stor, skulle jeg bli prest. Da blei Rakel prestefrue, og det var ikke verst.

Så var det den årlige juletreffest for søndagsskolen på Lytomt, og forventningene var store. Kanskje det blei tyven-tyven med Rakel, og vi kunne kikke i posene tell hverandre.

Bestefar gikk foran gjennom skauen med løkta. Så jeg, og sist bestemor, med skaut og bekymringer for dyra der hjemme. Det var en kjølig annendag jul, bestefars gebursdag for øvrig, ikke noe snø, men frossen mark og vennlige isknas under støvla. Månesigden titta fram mellom granene, og skyggene blei store og trolske mot kveldsskogen. Kreftinghølet måtte passeres med et godt grep i bestemors stakk, der var spøkere, og gamle Krefting jamra seg i djupet.

Så var Lytomt i sikte, og foreldre og barn skrittet mot herligheten. De voksne håndtokes og utvekslet bekymringer om været og mjølkeprisen. Ungene kikket over til hverandre og prøvde å late som voksne, men juletreet var mest gla' i de små, og de gamle måtte glømme dagliglivets bekymringer en stakket stund. Helledær'n satt på plass med to skåler og håva inn 25-øringen, og Lytomten ønska velkommen, og de første ringer blei danna.

*Helge Bergland med sin kone Solveig.
(Bildet utlånt av Unni Kvisler)*

Til å begynne med gikk barn og voksne sammen, men så blei ungene sendt i inneringen, mens de voksne gikk i den ytterste og hadde kontrollen. De blei snart slitne og ville ha kaffe og julekake.

Jeg prøvde å komme i nærheten av Rakel, ho hadde blå kjole og røde fletteband, og jeg ønska at vi kunne gifta oss på flyende flekken. Men de voksne er så dumme, og det nytta ikke å spørre.

Juletreet blei ikke trøtt, men vinket vennlig med de blafrende lysene sine, og «Jeg er så glad hver julekveld» og «Du grønne, glitrende» måtte synges for annen gang. Så leste Helledær'n en fortelling om en gutt som var veldig snill mot ei fattig kone juleaften, og engler steg ner i granskauen og sang. Noen av de minste sovna, og det blei «tyven-tyven» og anledning til å hoppe med de pene jentene. Rakel var vanskelig å få tak i, hoppa i eininga, jo.

Så var det noen sanger igjen, og ringer blei danna. Nå var det tid for «O, jul med din glede», og jeg gleda

meg til tredje verset, og var så heldig at bestefar og jeg hadde fått Rakel mellom oss. «Så rekker jeg deg nu med glede min hånd...» Men skulle du ha sett! Der tar bestefar og rekker hender med Rakel, og jeg må nøye meg med Anne Kula.

Så var det påsår og snipp snapp snute. Bestefar tenner løkta og vi begir oss inn i trist skau. Påsan med appelsinen, eplet, de to fikener og tre karameller var ikke så gla' at det gjorde noe. Men bestefar tok en trall i måneskinnet og berømmet Johan Myra for bause døtre. «Ja, den mellomste likær jeg nå aller best, reine engel'n.» Bestemor var enig, men lurte på om veslekalven hadde det godt himme i bingen. Og jeg var ikke no' engel akkurat, nei. Kanskje jeg skulle bynne butikk, istedenfor å bli prest.

Vel oppe i øverste køya, bak ryggen på bestefar, sprakk det. Med uvennlige dunk i ryggen på sengekameraten fikk tårene fritt løp: «Det var dårlig tå deg det, bestefar.» «Å da?», undrer den gamle. «At du, at du..., ho Rakel er kjæresten min.»

Bestefar tar ei tenkepause. Om ei stønn kremter han og sier at når'n tenker seg om, er nok ho Agnes penære, ja. Mere likandes, men da var det kanskje best at han sier tell ho Rakel åstan det står tell, da, så ordnær det seg vel?

«Bestefar, du kan bare prøve. Ikke si no', hørær du, ikke si no' »

Bestefar har holdt sitt løfte. Gjennom disse linjene får herved Rakel greie på hvor dårlig det sto tell med en stakkær på juletreffesten på Lytomt annendag jul i 1925.